

'כגוונא' – תמצית סוד השבת

הרב יחיאל משה ורטהיימר

ביאורים בענייני 'יומא דנשמתין' לעילוי נשמה זכה וברה, הרבנית
מרת יוכבד אשת הרה"ג רבי יהושע ענבל יבדלחט"א

כגונא דאנון מתיחדין לעלא באחד. אוף הכי איהי אתיחדת לתתא ברזא דאחד למיהוי עמהון לעלא חד לקבל חד. קודשא בריך הוא אחד לעלא. לא יתיב על כורסיא דיקריה עד דאתעבידת איהי ברזא דאחד. כגונא דייליה למיהוי אחד באחד. והא אוקימנא רזא דידוד אחד ושמו אחד. רזא דשבת איהי שבת דאתאחדת ברזא דאחד. למשרי עלה רזא דאחד. צלותא דמעלי שבתא דהא אתאחדת כורסיא יקירא קדישא ברזא דאחד. ואתקנת למשרי עלה מלכא קדישא עלאה. כד עיל שבתא איהי אתיחדת ואתפרשת מסטרא אחרא. וכל דינין מתעברין מנה ואיהי אשתארת ביחודא דנהירו קדישא. ואתעטרת בכמה עטרין לגבי מלכא קדישא. וכל שולטני רוגזין ומארי דדינא קלהו ערקין ואתעברו מנה. ולית שולטנא אחרא בכלהו עלמין (בר מנה). ואנפיה נהירין בנהירו עלאה ואתעטרת לתתא בעמא קדישא. וכלהון מתעטרין בנשמתין חדתין כדין שירותא דצלותא. לברכא לה בחדוה בנהירו דאנפין.

תלמידי הבעש"ט וממשיכיהם נהגו לומר בכניסת השבת לפני ברכו את מאמר הזוהר שבפרשת תרומה, 'כגוונא', המבאר את עניין תפילת ליל שבת ואמירת ברכו, ויש שכתבו שנהג כן הבעש"ט כשלא היה לו מניין לאמירת ברכו. אולם למעשה יש במאמר זה את עיקרי סודות השבת, ואין כמוהו להיכנס לאווירת השבת, ונפרש בזאת את ראשיתו.

וזה נוסחו: 'כגונא דאנון מתיחדין לעלא באחד. אוף הכי איהי אתיחדת

לתתא ברזא דאחד למהוי עמהון לעלא חד לקבל חד. קודשא בריך הוא אחד. לעלא לא יתיב על כורסיא דיקריה עד דאתעבידת איהי ברזא דאחד. כגונא דיליה למהוי אחד באחד. והא אוקימנא רזא דה' אחד ושמו אחד'.

וזה תרגומו המילולי: באותה דוגמא ש'הם' מתייחדים למעלה ב'אחד', כמו כן 'היא' מתייחדת למטה בסוד ה'אחד', בכדי שתהיה עמהם למעלה 'אחד' מול 'אחד': 'קודשא בריך הוא' הוא 'אחד' למעלה, אינו יושב על כסא כבודו, עד ש'היא' נעשית בסוד ה'אחד', באותה דוגמא שלו, בכדי שיהיו 'אחד' ב'אחד', והרי העמדנו את סוד הכתוב 'ה' אחד ושמו אחד'.

הקטע מוסב על האמור שם קודם לכן, שהמידות העליונות השונות אף על פי שהן מופיעות כל אחת בגוון המיוחד לה, אזי כשהם באות לפעול את פעולתן הם מתאחדות שיתמזגו כולן ויפעלו במטרה אחת ובכיוון אחד. ועל כך בא ואומר ש'כגוונא דאינון מתייחדין לעילא ב-אחד, אוף הכי איהי אתייחדת לתתא ברזא דאחד', שכשם שהמידות המשפיעות כולם מתאחדות למעלה לפעול במגמה מתואמת ומאוחדת, כמו כן 'איהי' דהיינו מידת המלכות המקבלת, גם היא פועלת באופן אחדותי, דהיינו שכל הנעשה בעולם יהיה מכוון למטרה העליונה לקדש שם ה' ולהודיע אלקותו. וייפסקו המאורעות של צדיק ורע לו רשע וטוב לו, שיש בהם הסתרת הנהגתו ומלכותו.

וכל זאת במטרה כדי שתהיה המלכות בסגנון 'אחד' בהתאמה מול כנגד המידות המשפיעות מלמעלה שגם הם 'אחד': וכל זה נחשב ש'קודשא בריך הוא' שהוא 'אחד' למעלה, אינו יושב על כסא כבודו, עד ש'היא' נעשית בסוד ה'אחד', באותה דוגמא שלו, בכדי שיהיו 'אחד' ב'אחד', והרי העמדנו את סוד הכתוב 'ה' אחד ושמו אחד'.

כלומר שכשם שהוא מתייחד ב'יחודא עילאה' כן הוא מתייחד ב'יחודא תתאה', שקשורים זה בזה כנ"ל. ומסיים הזוהר, והא אוקימנא רזא ד"ה' אחד ושמו אחד" ש"שמו" הוא רומז למלכות - יחו"ת, ש"שם" הוא ידיעת הדבר באופן שמתפשט ונודע אל החוץ. וזהו סוד "ה' אחד ושמו אחד", ש"שמו

אחד" הוא מכח ה' אחד", ומכח שמו אחד - יש גילוי מלכות שמים. וממשיך הזוהר שזוהו סוד השבת: רזא דשבת: 'איהי' שבת (שמור = מלכות). דאתאחדת ברזא דאחד (המתיחדת לאחד - ביחודא תתאה). ואתתקנת, למשרי עליה, "רזא דאחד".

פירושו: סוד השבת, היא מידת הנוקבא של שבת, 'איהי' - בחינת שבת המלכה - כשהיא מתאחדת במקביל לסוד ה'אחד', ומתתקנת ומכינה את עצמה באופן שיכול לשרות עליה בחינת סוד האחד בעצמו היא הבחינה העליונה, "יחודא עילאה".

כלומר שמידת ה'מלכות' היא הידועה אצלנו בשם ה'שכינה', דהיינו הופעת הקב"ה איך שהוא מופיע כלפינו, ובחינה זו נקראת גם 'כסא', כי היא הדום וכסא למעלה הקדושה העליונה של קדושת ה' בעצמו כביכול. וכך אומרים בתפילת יוצר, 'לק-ל אשר שבת מכל המעשים ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו'. ובאקדמות לשבועות: 'זמין כל עבידתיה בהך יומי שתא, זהור יקריה עלי (כבודו נתעלה) עלי כורסיה דאשתא' (על כסא אש). הנה כי כן, מידת ה'מלכות' היא 'יחודא תתאה' מהווה 'כסא' ל'יחודא עילאה'. ומשמעות הדבר, שדרך השגת 'יחודא תתאה' אנו מגיעים להשגה ב'יחודא עילאה'.

ובהמשך מתבאר מה היא המשמעות של התאחדות בחינת 'שבת המלכה', שכל המקטרגים בטלים ושובתים כל ענייני כעס ורוגז.

כד עיל שבתא איהי אתיחדת ואתפרשת מסטרא אחרא. וכל דינין מתעברין מנה ואיהי אשתארת ביחודא דנהירו קדישא. ואתעטרת בכמה עטרין לגבי מלכא קדישא. וכל שולטני רוגזין ומארי דדינא כלהו ערקין ואתעברו מנה. ולית שולטנא אחרא בכלהו עלמין (בר מנה).

עם כניסת השבת בחינת 'שבת המלכה' - 'איהי'], מתייחדת ומתבדלת מן ה'צד האחר" וכל הדינים מסתלקים ממנה, והיא נשארת רק עם הייחוד של האור הקדוש. ומתעטרת בכמה עטרות לכבוד המלך הקדוש, וכל כוחות שליטת הרוגז ובעלי הדין כולם נמלטים ומסתלקים ממנה, באופן שאין בכל

העולמות, שום כוח שליטה מלבד שליטת 'שבת המלכה'.
ואנפאה נהירין בנהירו עלאה ואתעטרת לתתא בעמא קדישא. וכלהון
מתעטרין בנשמתין חדתין כדין שירותא דצלותא. לברכא לה בחדוה בנהירו
דאנפין.

ופניה של מידת 'שבת המלכה' מזהירים באור עליון והיא מתעטרת למטה
בעם הקדוש, וגם הם כולם מתעטרים בנשמות חדשות, כהכנה לעבודת
התפילה לברך אותה בשמחה ובמאור פנים.

כלומר, שבשבת אין שליטה בעולם אלא למידת הנחת והמנוחה והשלווה.
וכמו שאמרו שהגהינום שובת בשבת (סנהדרין סה ב'). וזו היא ההתחלה
של ההכנה לשבת, שלווה זו והסתלקות כוחות הרע מהווים רקע [-'כסא'],
להשראת הקדושה והרגשת האלוקות שבאה לשרות בעולם באופן של
גילוי. שמשמעותה שכל הנבראים אין להם מקום למחשבה אחרת, מלבד
ההתרכזות בחויה הגדולה הכובשת את כל הנפש והרגש, חוויית התגלות
כבוד ה'.